

Natura 2000 en het Fochteloërveen

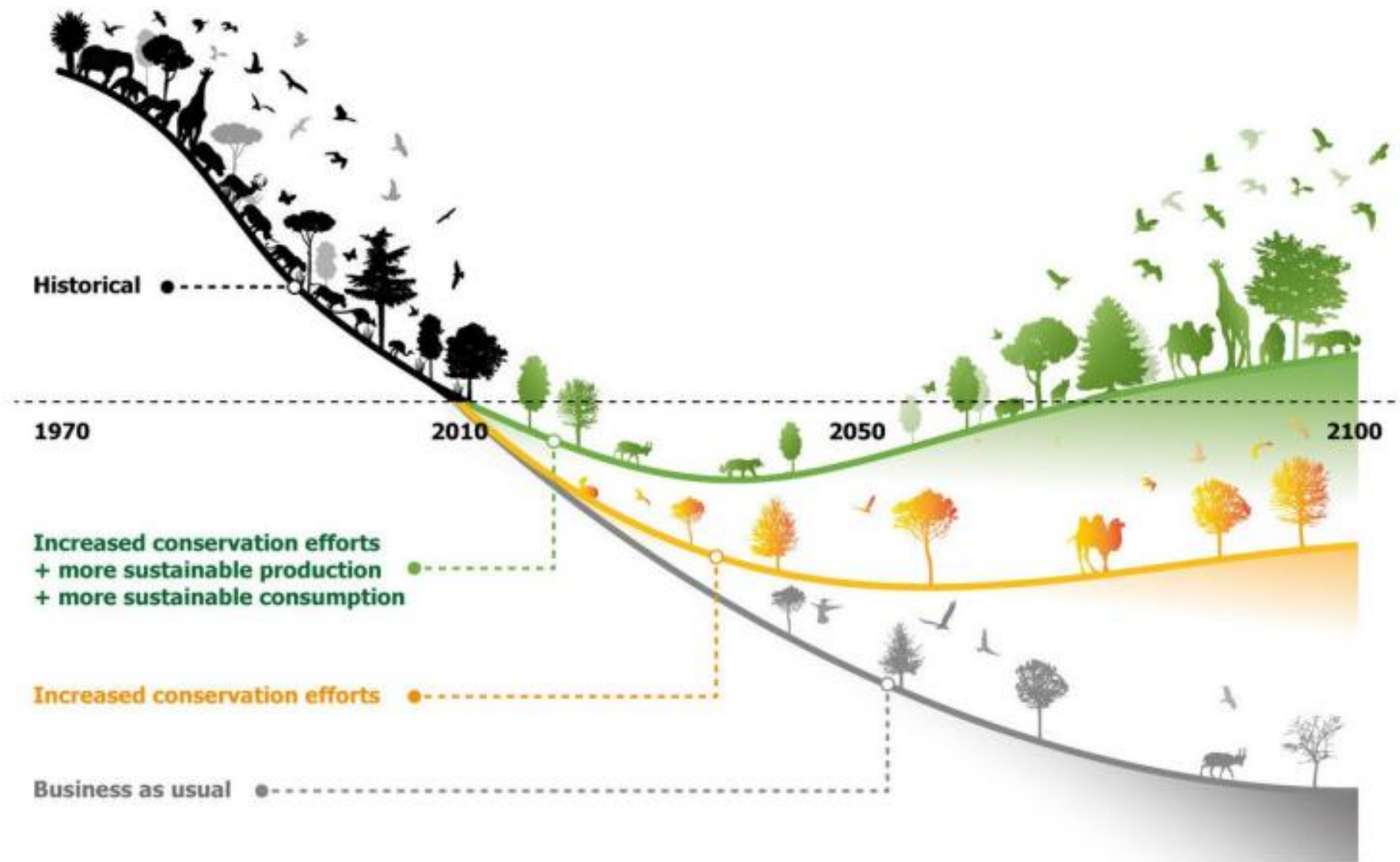
Derde sessie participatiegroep - 17 november 2025

Themabijeenkomst themaraad Ooststellingwerf - 18 november 2025

17 en 18 november 2025

Natuur en biodiversiteit onder druk

- Verlies aan soortenrijkdom
- Verlies aan genetische variatie binnen soorten
- Populaties wilde dieren met 60-70% gekrompen
- Ecosystemen verzwakken
- Invasieve soorten verdringen inheemse soorten
- Klimaatverandering werkt versnellend

This artwork illustrates the main findings of the article, but does not intend to accurately represent its results (<https://doi.org/10.1038/s41586-020-2705-y>)

Natuurbescherming = Europees recht

Europese richtlijnen: Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1994)

- **Verplichting** tot implementatie aan het Rijk
- Europese Commissie ziet hierop toe
- **Geen vrijblijvendheid**; juridische binding

Natura 2000: gebieden

- Gebieden aangewezen op basis van
 - Europese Vogelrichtlijn (1979)
 - Europese Habitatrichtlijn (1992)
- **Doel:** aanwezige habitattypen en soorten in een gunstige staat van instandhouding **behouden en/of herstellen**
- 162 Natura 2000 gebieden in Nederland, 20 (deels) in Friesland
- Fochteloërveen: habitatrichtlijn- **en** vogelrichtlijngebied

Natura 2000: wie doet wat?

- Rijk: wijst gebieden aan, stelt doelen vast
- Provincie: verantwoordelijk voor uitvoering en halen doelen
- Organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer: beheren de natuur in opdracht van de provincie
- Gemeenten: moeten rekening houden met Natura 2000 bij plannen en vergunningen.

Natura 2000: Fochteloërveen HR +VR

- Gebied: 2.596 ha (hoogveen, heide, vennen en graslanden)
- Aanmelding door Rijk: 1998 VR, 2004 HR
- Aanwijzing ministerie EZ: 23 mei 2013
Speciale beschermingszone voor instandhouding van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna
- Instandhouding habitattypen en flora en fauna onder druk

Natura 2000: doelen Fochteloërveen

- Aangewezen doelen:
<https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland/fochteloerveen>
- Aangewezen habitattypen (o = oppervlakte, k = kwaliteit):
 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen (o = , k=)
 - Vochtige heiden (o >, k =)
 - Droge heiden (o = , k=)
 - Actief hoogveen (o > , k >)
 - Herstellende hoogvenen (o > , k >)

Natura 2000: doelen Fochteloërveen

- Habitatrictlijnsoorten:
 - Gevlekte witsnuitlibel
- Aangewezen vogels
 - Broedvogels: 4 soorten
 - Niet broedvogels: 6 soorten
- Overig soorten van belang: kraanvogel, adder (rode lijst), ringslang (rode lijst), gladde slang (rode lijst), veenhooibeestje (rode lijst)

Natura 2000: natuurherstel Fochteloërveen

- Unieke kwaliteiten: behoud & herstel hoogveen
- Programma Fochteloërveen Toekomstbestendig
 - Leefomgeving voor planten en dieren verbeteren
 - Water vasthouden -> kadeherstel met compartimenten
 - Landschap vernatten

Natura 2000: beheerplan

Fochteloërveenweg:

- Beheerplan (2016): “*Op weg naar een levend hoogveen*”
 - Barrière tussen Grote en Kleine Veen en ingerichte randzone
 - Veel verkeerslachtoffers adder, gladde slang en ringslang (*Feenstra en Kuipers, 2012*)
 - Grote maaiveldverschillen in compartimenten, veenherstel moeizaam
 - Maatregelen: verbetering compartimentering in omgeving
- Concept ontwerpbeheerplan (2025): “*Een 21^e-eeuws hoogveenlandschap*”
 - Kadeherstel is ook nodig bij Fochteloërveenweg. Voor de natuur belangrijke vernatting is niet te combineren met huidige functie. Herinrichting is noodzakelijk.

Fochteloërveenweg: maatregelen

- Aantal verkeersslachtoffers (dieren) terugdringen
- Behoud en herstel hoogveen
 - Weg zorgt voor verdroging en verstoring
 - Hoogveen vraagt om natte, afgesloten compartimenten
 - Weg en sloten houden omliggende percelen te droog
- Barrièrewerking fauna **en** water opheffen
- Weg moet omhoog, krijgt waterkerende functie (grotendeels)

*Het Fochteloërveen,
(misschien wel) het mooiste hoogveengebied van Nederland!*

Monitoring en scenario's

Weg door het Fochteloërveen

Monitoring Bezoekersbeleving

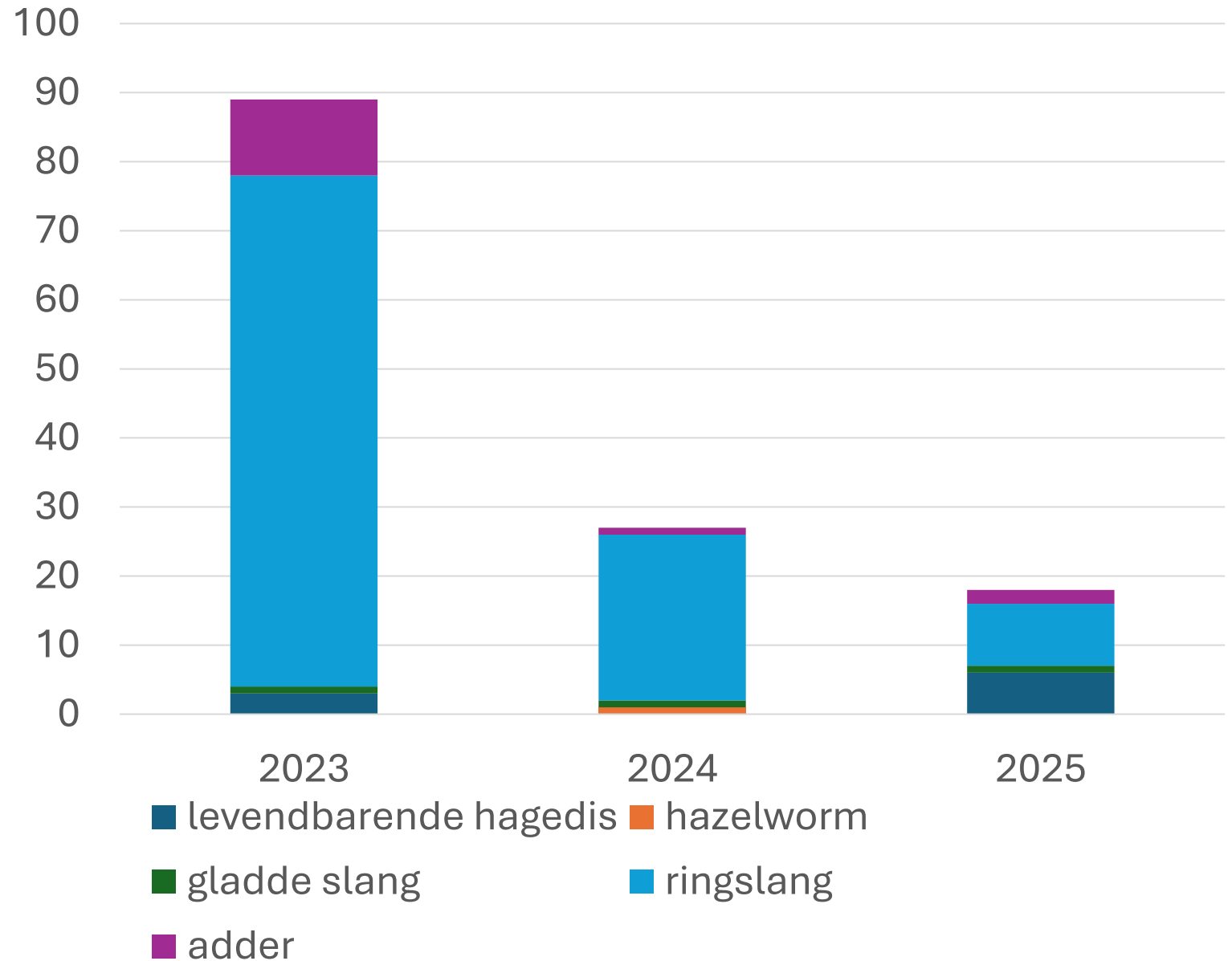
- Twee jaar monitoring door Market Response.
- Bezoekers van het Fochteloërveen geven het gebied in beide jaren een 8.5
- 2024: 264 personen
- 2025: 138 personen

Monitoring Ecologie

Dode reptielen Fochteloërveenweg

Monitoring Verkeer

0-meting	Jaar 1	Jaar 2
<i>Helomaweg</i>		
59	69	73
<i>Weg Fochtelooerveen ten noorden van de afsluiting</i>		
241	41	43
<i>Weg Fochtelooerveen ten zuiden van de afsluiting</i>		
224	57	60
<i>Verlaat</i>		
2679	2884	2901
<i>Dorp Fochteloo zuidzijde</i>		
669	698	683
<i>Dorp Fochteloo noordzijde</i>		
554	603	581

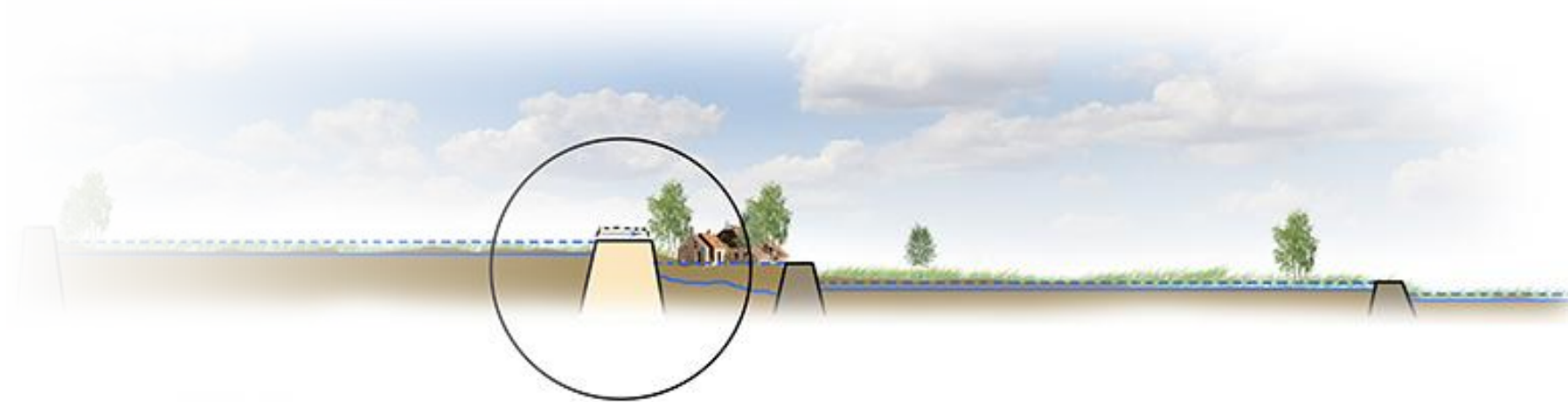
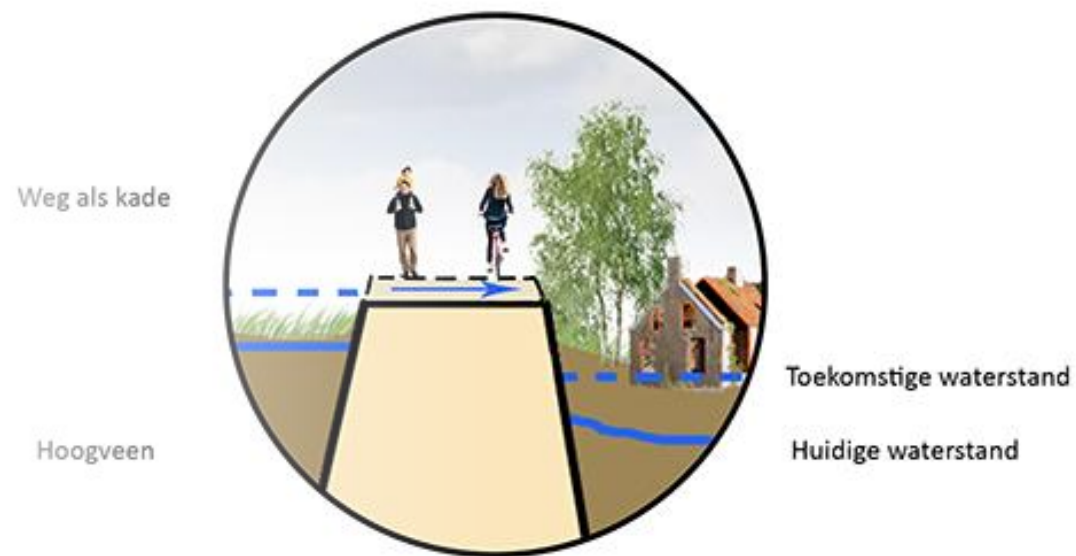
Totstandkoming scenario's

- Participatiegroep sinds 2 juli 2025
- **Deelnemers:** direct omwonenden, Dorpsbelang Fochteloo, Plaatselijk Belang Ravenswoud, Plaatselijk Belang Appelscha, agrarische ondernemers, vrijetijdsondernemers, werkgroep Toegankelijkheid Ooststellingwerf, Natuurmonumenten, IVN Ooststellingwerf, Recreatieschap Drenthe, Provincie Fryslân, Gemeente Ooststellingwerf.
- **Opdracht:** verzamelen van bouwstenen en aandachtspunten voor de inrichting van de weg Fochtelooerveen.
- **Doel:** richtinggevende scenario's die met input van de participatiegroep zijn samengesteld door de werkgroep (gemeente, Natuurmonumenten, Wetterskip, Provincie Fryslân).
- **Rolverdeling:** Gemeente – inrichting van de weg (wegbeheerder)
Natuurmonumenten – inrichting recreatie en natuur

Scenario's

- Met input van de participatiegroep zijn scenario's tot stand gekomen.
- Dit zijn richtinggevende scenario's. Er zit geen definitief scenario bij. De losse elementen kunnen nog wisselen in de scenario's.

Participatiegroep: Scenario 0

Fochteloërveenweg

Scenario 0+

Open voor doorgaand verkeer

Fochteloërveenweg

Scenario 0+

Open voor doorgaand verkeer

osterwolde

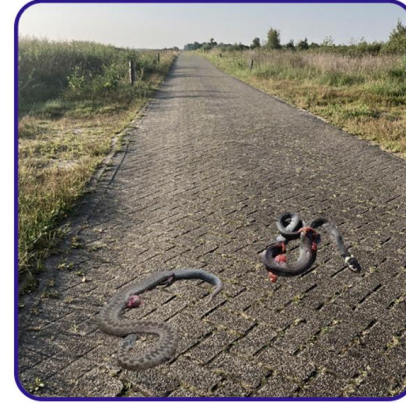
Verschillende
weggebruikers naast elkaar

Verkeers-
remmende
maatregelen

Afsluiten
tijdens
paddentrek
en slangen-
seizoen

Toename
dierenslachtoffers

Talud verbreding

Faunaschermen/tunnels
vernieuwen

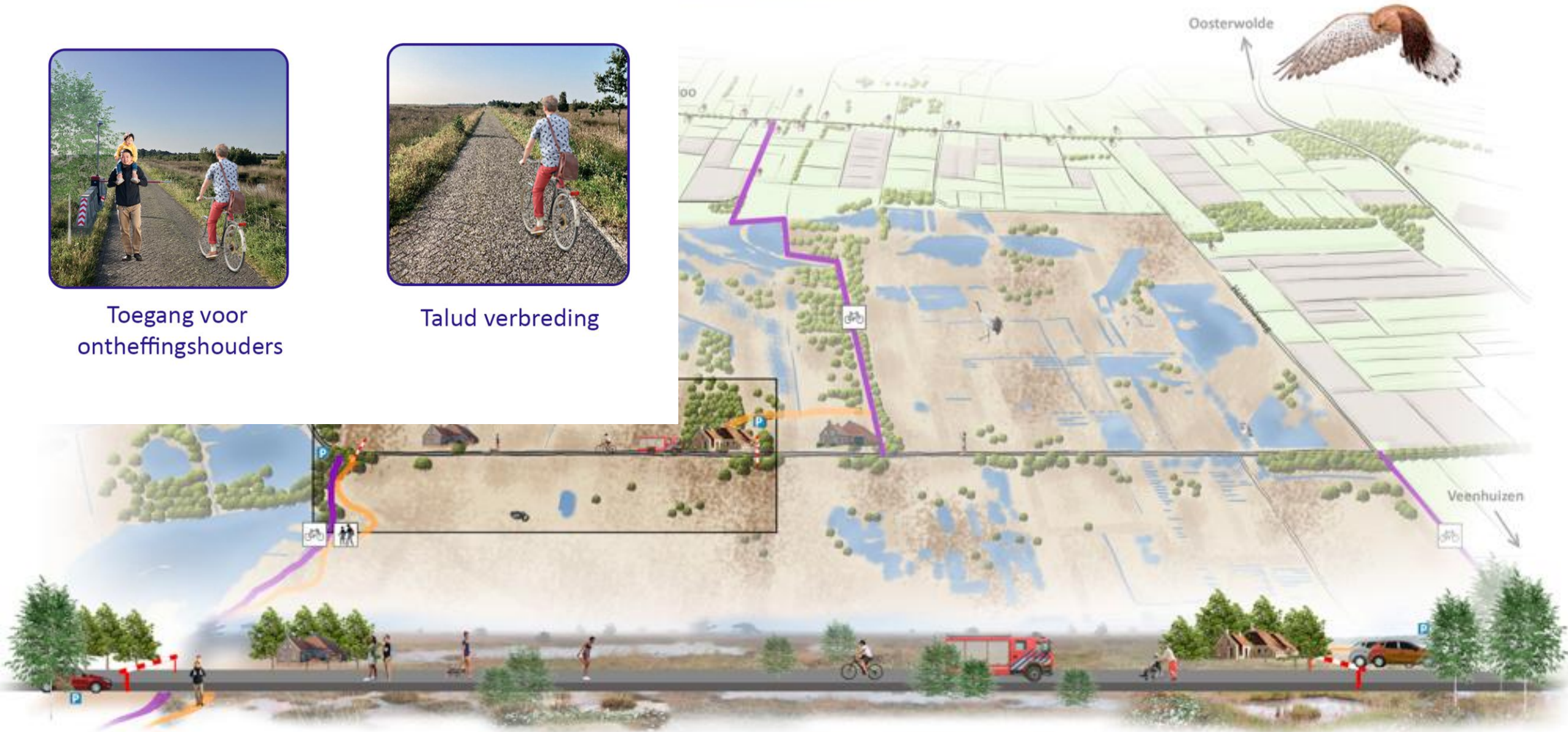

Toegang voor
ontheffingshouders

Talud verbreding

Fochteloërveenweg

Scenario 2

Verlengd afsluitingstraject

Toegang voor
ontheffingshouders

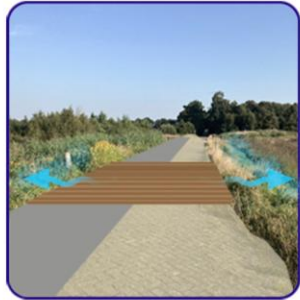

Nieuwe parkeerplaatsen
ter hoogte van afsluiting

Toegang voor
onthefthouders

Weg op palen

Vlonders voor
veenbeleving

Zandpad en
fietspad

Meer fiets- en wandel-
routes. Korte ommetjes
met veenbeleving

Entreeplek met functies:
parkeren, recreatie,
horeca, toilet,
informatievoorziening

Cultuurhistorische
verhalen

Toegang voor
ontheffingshouders

Grote entreeplek met functies:
grote parkeerplaats,
recreatie, horeca, toilet, info

Vlonders voor
veenbeleving

Diverse fiets- en
wandelroutes

Weg op palen

Diverse attracties zoals
uitkijktoren en
Veenexpress (emissieloos)

Vragen
